

Preporuke za smanjenje utjecaja podvodne buke na morsku bioraznolikost u vodama jugoistočne Europe u Sredozemnom moru

U Splitu, Hrvatska, 22. i 23. studenog 2017. održana je značajna radionica pod nazivom “Smanjenje utjecaja podvodne buke na morsku bioraznolikost, sa specifičnim naglaskom na seizmička istraživanja u vodama jugoistočne Europe u Sredozemnom moru”.

Sudionici radionice raspravljali su o rješavanju složenog problema podvodne buke. Pritom su izradili 16 prioriternih preporuka s ciljem poboljšanja očuvanja i zaštite života u moru od onečišćenja morskom bukom u vodama jugoistočne Europe u Sredozemnom moru.

Na radionici je sudjelovalo 65 dionika iz 15 država (Dodatak 1); predstavnika nadležnih državnih tijela kao što su ministarstva, agencije za zaštitu i očuvanje prirode te energetiku; međunarodnih organizacija, uključujući multilateralne i regionalne sporazuma o zaštiti okoliša i regionalna tijela zadužena za ribarstvo; znanstvenika i organizacija civilnog društva.

No, iako su sudionici pripadnici različitih organizacija, svoje stavove iznosili su kao privatne osobe ili promatrači, te se ove preporuke ne smatraju obvezujućima prema tim organizacijama u zakonskom i političkom smislu.

Sljedećih 16 preporuka predstavlja dogovoreni rezultat radionice.

Donosioci odluka, predstavnici industrije i dionici žurno se traže da na odgovarajući način primjene sljedeće:

Preporuka 1: Princip predostrožnosti

Primjenjivati princip predostrožnosti (primjerice, uključivanjem u nacionalno zakonodavstvo i strategije) kod budućih aktivnosti koje imaju potencijalni i poznati negativan učinak na morski okoliš.

Preporuka 2: Otvoreni neformalni konzultativni proces Ujedinjenih naroda o oceanima i pravu moru

Osigurati u najvećoj mogućoj mjeri da 19. sastanak Otvorenog neformalnog konzultativnog procesa Ujedinjenih naroda o oceanima i pravu moru (ICP ili UNICPOLOS) u lipnju 2018. adresira različite izvore onečišćenja bukom u oceanima i izradi smjernice i konkretan plan aktivnosti za smanjenje buke, koje mogu prihvatiti svi uključeni dionici.

Preporuka 3: Proračun/prag tolerancije buke

Razraditi koncept proračuna, odnosno praga tolerancije buke u vodama jugoistočne Europe u Sredozemnom moru, u skladu s vrijednostima pragova EU Okvirne direktive o morskoj strategiji (MSFD).

Preporuka 4: Kumulativni utjecaji

Adresirati kumulativne utjecaje svih aktivnosti u oceanima, uključujući klimatske promjene, kroz nacionalne multi-sektorske strategije energetike, zaštite okoliša i plave ekonomije; posebice kroz prostorne planove morskog područja koje države članice Europske unije imaju obvezu izraditi do 2021. godine¹.

¹ Direktiva 2014/89/EU Europskog parlamenta i vijeća od 23. srpnja 2014., koja uspostavlja okvir za morsko prostorno planiranje

Preporuka 5: Strateške procjene utjecaja na okoliš (SEA) i procjene utjecaja na okoliš (EIA)

U potpunosti iskoristiti postupke nacionalnih multi-sektorskih strateških procjena utjecaja na okoliš (SEA) prije nego što se omogući izdavanje dopuštenja naftnoj ili plinskoj industriji za istraživanje u bilo kojem dijelu mora. SEA i procjena utjecaja na okoliš (EIA), koja se odnosi na pojedini zahvat, trebaju uzeti u obzir sve dostupne informacije o potencijalnom utjecaju na vrste, staništa i ostale korisnike mora (primjerice, voditi računa o prisutnosti staništa morskih sisavaca u skladu sa savjetima znanstvenika kroz inicijative kao što su Važna područja za morske sisavce – Important Marine Mammal Areas - IMMA), kao i o važećim zakonskim i ostalim obvezama (uključujući primjerice obveze koje proizlaze iz EU Direktive o staništima i MSFD-a). Nadalje, ovi postupci moraju omogućiti kvalitetno javno komentiranje.

Informacije sadržane u SEA i EIA, kao i svi prikupljeni podaci moraju biti transparentni i dostupni svim dionicima (primjerice turizmu, ribarstvu), uključujući organizacije civilnog društva, u skladu s primjenjivim propisima. Informacije o prošlim, sadašnjim i planiranim aktivnostima koje proizvode buku, trebaju biti predane u nacionalne register buke i biti trajno dostupne javnosti.

Preporuka 6: Smjernice Konvencije o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (CMS) za procjenu utjecaja na okoliš za aktivnosti u moru koje stvaraju buku

Transponirati Smjernice CMS-a za procjenu utjecaja na okoliš za aktivnosti u moru koje stvaraju buku (CMS EIA Smjernice za buku)² u nacionalno zakonodavstvo ili ugraditi u planove upravljanja vrstama, uzimajući u obzir nacionalni zakonodavni okvir, te koristiti CMS Smjernice kao standardizirani format za procjenu. CMS Smjernice se trebaju prilagoditi i poboljšati u skladu sa savjetima nacionalnih stručnjaka i uz uključivanje različitih sektora. Ako države nemaju zakonodavnu mogućnost za usvajanje CMS Smjernica, bilo bi korisno barem propisati obvezu izrade ovakvih smjernica.

Preporuka 7: Ograničenje broja i vremenskih okvira seizmičkih istraživanja

Ograničiti broj i vremenske okvire seizmičkih istraživanja kako bi se izbjegla sezonska prisutnost osjetljivih vrsta i dupliciranje istraživanja. Države trebaju u potpunosti koristiti mehanizme Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (ESPOO) za prekogranične konzultacije. Treba promovirati transparentan pregled planiranih seizmičkih istraživanja (primjerice, koristiti registar buke MSFD-a), kako bi se izbjeglo dupliciranje seizmičkih istraživanja i poboljšale prekogranične konzultacije.

Preporuka 8: Najbolje dostupne „tihe“ tehnologije

Promovirati razvoj i obvezati primjenu najboljih dostupnih „tihih“ tehnologija, kao što je primjerice *Marine Vibroseis*, bilo kroz odgovarajuće propise ili zahtjeve prema operaterima da pokažu da ne koriste izvore buke veće snage nego što je to potrebno i na nepotrebim frekvencijama. To bi trebala biti komponenta svih EIA i primjenjivala bi se kroz cijelo istraživanje. Definiranje onoga što se smatra potrebnim u smislu jačine izvora buke trebalo bi biti predmetom nezavisne revizije, kako je to detaljno opisano u CMS Smjernicama.

² <http://www.cms.int/en/document/adverse-impacts-anthropogenic-noise-cetaceans-and-other-migratory-species-0>

Preporuka 9: Prošle, simultane, tekuće i planirane aktivnosti

Voditi računa o prošlim, simultanim, tekućim i planiranim aktivnostima u istim ili susjednim područjima, kako bi se razmatrali potencijalni kumulativni ili sinergistički utjecaji. Procijeniti učinkovitost mjera za ublažavanje i provesti praćenje stanja (monitoring), za vrijeme i poslije provedbe zahvata i pritom osigurati javnu dostupnost rezultata monitoringa, kako je detaljno opisano u CMS Smjernicama.

Preporuka 10: Revizija SEA i EIA

Osigurati odgovarajuću reviziju SEA i EIA, kako bi se omogućilo transparentno odvajanje znanosti i politika, a u cilju izbjegavanja sukoba komercijalnog interesa. Ovaj princip detaljno je opisan u CMS Smjernicama i u skladu je s odredbama EU Direktive 2011/92/EU, koje su izmjenjene i dopunjene s 2014/52/EU³. Adekvatni vremenski okvir (trajanje) treba biti osiguran za provedbu svih faza procijene, uključujući proces revizije i sveobuhvatne javne konzultacije.

Preporuka 11: Upravljanje temeljeno na prostoru i područjima

Izraditi i ažurirati integrirane karte koje pokazuju IMMA područja i morska zaštićena područja u skladu s granicama koje su odredila kompetentna tijela i organizacije (primjerice nacionalna tijela, ACCOBAMS⁴, CBD⁵, GFCM⁶, UNEP – MAP⁷, NATURA 2000, IMMA, EBSA⁸ i druga) u cilju jednostavnijeg upravljanja temeljenog na prostoru i područjima, te osigurati da sve vrste i staništa od interesa za očuvanje koje su utvrdila spomenuta tijela imaju odgovarajući tretman u skladu s ciljevima očuvanja.

Preporuka 12: Subvencije

Ukinuti subvencije za industriju proizvodnje nafte i plina i trošiti javni novac u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama iz 2015. godine.

Preporuka 13: Praćenje stanja (monitoring) područja istraživanja

Osigurati pohranjivanje i dostupnost podataka o prisutnosti i rasprostranjenosti vrsta osjetljivih na buku potrebnih za potrebe prostornog planiranjaorskog područja kroz odgovarajuće baze (primjerice IMMA, EBSA područja te Područja ograničenog ribolova GFCM-a – FRA), kako bi se usmjerili naponi i pratilo stanje u istraživanim područjima za koja nedostaje znanje o prisutnosti i rasprostranjenosti vrsta i staništa osjetljivih na buku.

Preporuka 14: Najbolje dostupne tehnologije i Najbolje okolišne prakse

Pripremiti globalno izvješće o Najboljim dostupnim tehnologijama (BAT) i Najboljoj okolišnoj praksi (BEP) u cilju smanjenja podvodne antropogene buke i učiniti ga dostupnim svim vladinim agencijama, zainteresiranim dionicima i organizacijama civilnog društva u ciljanoj regiji, kao dodatak spomenutim CMS Smjernicama.

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>

⁴ Sporazum o zaštiti kitova (Cetacea) u Crnom moru, Sredozemnom moru i susjednom atlantskom području

⁵ Konvencija o biološkoj raznolikosti

⁶ Opća komisija za ribarstvo na Mediteranu

⁷ Program Ujedinjenih naroda za okoliš – Mediteranski akcijski plan

⁸ Ekološki i biološki značajna morska područja

Preporuka 15: Prenošenje znanja

Treba razmjenjivati znanje i dijeliti informacije na nacionalnoj (uključiti više sektora) i regionalnoj razini (između različitih država u regiji) te kroz otvorenu, nezavisnu znanstvenu mrežu, usmjerenu na dijeljenje podataka i praćenje morske buke u Sredozemlju. U tom smislu mogu biti korištene inicijative kao što je primjerice NETCCOBAMS⁹ platforma, razvijena u okviru ACCOBAMS-a.

Preporuka 16: Trening i kapaciteti

Rješavati nedostatak treninga i kapaciteta u regiji (primjerice za promatrače morskih sisavaca (MMO)¹⁰, pasivni akustični monitoring itd.) na način da se iskoriste postojeće inicijative, kao što je primjerice sistem akreditacije za MMO-e u okviru ACCOBAMS-a; a sve u cilju značajnog povećanja svijesti i stvaranje podrške za smanjenje buke u morskom okolišu.

Prosinac 2017.

Organizatori i domaćini dvodnevne radionice su međunarodne organizacije za očuvanje prirode OceanCare i NRDC, uz tehničku i financijsku podršku njemačke fondacije za okoliš - Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU).

⁹ <http://www.netccobams.com/>

¹⁰ Marine Mammal Observers - MMO

DODATAK 1. Sudionici radionice o podvodnoj buci

Prezime	Ime	Pozicija/Institucija	Država
Alexiadou	Paraskevi	Pelagos Cetacean Research Institute	Grčka
Ameri	Michele	UN Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea	Italija
Bataković	Milena	Agency for Environmental and Nature Protection	Crna Gora
Bernal	Miguel	General Fisheries Commission for the Med. of the FAO (GFCM)	Španjolska
Bravo	Carlos	Alianza Mar Blava	Španjolska
Carić	Dr Hrvoje	Institut za turizam	Hrvatska
Carpentieri	Serena	Legambiente Onlus	Italija
Čižmek	Hrvoje	Društvo istraživača mora 20000 milja	Hrvatska
Čović	Radosav	Hydrocarbons Administration of Montenegro	Crna Gora
D'Amato	Leonora	Environment and Resources Authority	Malta
Dinkelmeyer	Andreas	International Fund for Animal Welfare (IFAW)	Njemačka
Dobričić	David	Hrvatska agencija za ugljikovodike	Hrvatska
Domel	Claudia	Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)	Njemačka
Đurović	Mirko	Director of the Institute of Marine Biology	Crna Gora
ElHaweet	Alaa Eldin	Arab Academy for Science, Technology & Maritime Transport (Egypt)	Egipat
Entrup	Nicolas	OceanCare/NRDC	Austrija
Ferri	Nicola	General Fisheries Commission for the Med. of the FAO (GFCM)	Italija
Frey	Silvia	OceanCare	Švicarska
Frisch-Nwakanma	Heidrun	UNEP/CMS Secretariat	Njemačka
Holcer	Draško	Institut Plavi svijet	Hrvatska
Janković-Mišnić	Jasmina	Environmental Protection Agency Montenegro	Crna Gora
Jelenić	Ivana	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Hrvatska
Jelić	Katja	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu	Hrvatska

Prezime	Ime	Pozicija/Institucija	Država
Jeremić	Jasna	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu	Hrvatska
Kandić	Milica	Green Home	Crna Gora
Knežević	Jelena	UN Environment/Mediterranean Action Plan	Crna Gora
Kramer	Brigitte	Freelance journalist (Germany)	Njemačka
Kruss	Aleksandra	CNR Marine Institute Venice, Italy	Poljska
Leaper	Russell	International Fund for Animal Welfare (IFAW)	Ujedinjeno Kraljevstvo
Lüber	Sigrid	OceanCare	Švicarska
Mackelworth	Peter	Institut Plavi svijet	Ujedinjeno Kraljevstvo
Madricardo	Dr Fantina	Consiglio Nazionale delle Ricerche - Istituto di Scienze Marine	Italija
Maglio	Alessio	SINAY	Italija
Matea	Spika	Udruga Sunce	Hrvatska
Mateja	Gažić	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Hrvatska
Medenica	Nikola	Environmental protection Agency (EPA) of Montenegro	Crna Gora
Micallef	Tamara	Environment and Resources Authority	Malta
Michaelides	Savvas	Department of Fisheries and Marine Research, Cyprus	Cipar
Müller	Johannes	OceanCare/NRDC	Njemačka
Nenadović	Tina	Gardline Geosurvey Ltd. Marine Wildlife and Environmental Dpt.	Hrvatska
Nikolić	Vedran	European Commission, DG Environment	Hrvatska
Notarbartolo di Sciara	Giuseppe	Tethys Research Institute	Italija
Panigada	Simone	ACCOBAMS	Italija
Panou	Aliki	Archipelagos - environment and development	Grčka
Pavan	Gianni	University of Pavia	Italija
Pilikou	Maria	Legal Advisor - International Law of the Sea	Cipar
Radojčić	Dušica	Udruga Zelena Istra	Hrvatska

Prezime	Ime	Pozicija/Institucija	Država
Radonjić	Dina Skarep	Hydrocarbons Administration of Montenegro	Srbija
Radović	Ilija	Environmental protection Agency (EPA) of Montenegro	Crna Gora
Raičević	Nikola	Environmental Protection Agency (EPA) Montenegro	Crna Gora
Rako Gospić	Nikolina	Institut Plavi svijet	Hrvatska
Risch	Denise	Scottish Association for Marine Science	Njemačka
Ritter	Fabian	Whale and Dolphin Conservation (WDC)	Njemačka
Schneider	Daniela	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu	Hrvatska
Sekovski	Ivan	Priority Actions Programme / Regional Activity Centre (PAP/RAC)	Hrvatska
Šijan	Milena	Moderation	Hrvatska
Šimunović	Vedran	Udruga Val	Hrvatska
Širović	Dr. Ana	Scripps Institution of Oceanography	Hrvatska/Sjedinjene Američke Države
Štrbenac	Ana	Stenella consulting d.o.o.	Hrvatska
Summer	Lisinka	OceanCare	Austrija
Tomac	Luka	Zelena akcija / FoE Croatia	Hrvatska
Tomić	Zoran	Greenpeace CEE in Croatia	Hrvatska
Vaniček	Dr Vlatka	Hrvatska agencija za ugljikovodike, direktorica Sektora za zaštitu okoliša	Hrvatska
Varda	Dušan	Mediterranean Center for Environmental Monitoring - MedCEM	Srbija
Weilgart	Linda S.	Dalhousie University, Department of Biology	Sjedinjene Američke Države i Njemačka